

17. mar. 1845

FAKTA

Dato:
17. mar. 1845

Sidetal:
Dagbog D, side 20-21

Dagbogens placering:
Den Hirschsprungeske Samling

Trykt udgave:
Jesper Svenningsen (red.): Seks år af
et liv. Johan Thomas Lundbye –
Dagbøger om tro, skæbne, kunst og
kærlighed, København 2018, s. 261-
263

TRANSSKRIFTION

17 Martz.

Uvished.

Er det muligt, at Noget endnu har den Interesse for mig, at Uvisheden om Opnaaelsen deraf¹ kan gjøre mig heelt uskikket til at foretage nogensomhelst Ting; og dog er det saa idag, jeg er ganske ledig og mærker saaledes, at jeg dog til dagligbrug maa være, om ikke flittig, saa dog beskjæftiget, thi denne Lediggang er ikke til at udholde. Jeg vil gaae ud imod Skik og Sædvane. Som Tiden nærmer sig, svinder Haabet meer og meer; jeg føler ikke denne Vexel af Tillid og Mistillid, den sidste har seiret og piner mig grueligt. Hvad skal dog denne Aften afgjøre med Hensyn paa min Fremtid? O Gud! denne Uro har dog det glædelige: at jeg føler, der er Liv i mig, saa er der jo endnu Haab, selv om jeg ogsaa denne Gang skuffes i mit inderlige Ønske. Mit inderlige Ønske? er det Ønske inderligt hos mig: at see Tydscklands Kunst og Italiens Mesterværker, at see de alvorlige Alper og de ædle Former i Italiens Bjerge, lokker nogen Farve, nogen Form mig bort? nei! det er en Flugt, jeg ønsker, næsten fra mig selv, og jeg kan tænke mig at savne Stof til danske Billeder paa min Reise, saa høit elsker jeg det Land, jeg vil løbe fra. Dog maa jeg bort, hente et frisk Aandepust i den rene Bjergluft og kun medbringe paa min Reise den Opfatning, jeg lærte i Danmark. Mine Reisebilleder skulle være Fortællinger, hvori man skal gjenkjende Nordboens alvorlige Foredrag og dybe Længsel efter Gjensynet af det ulykkelige Fødeland, der for Tiden har intet andet Opmuntrende og Styrkende, end den dybe Erkjendelse af sin Fornedrelse. Dog denne Følelse, denne Sorg er trøstelig, den er Guldaarer, som [overstreget: det] gamle Danmark fælder over sig selv; men Kunstneren har kun Deeltagelse at yde, ham er det ikke givet at gribe kraftigt ind med hjælpsom Haand. Men kan han deiligt gjengive en Afglands af Barndomsdrømmene, kan han kraftigt paavise i sine Billeder Træk af det Nationale, som trods den lange Søvn har holdt sig i Folket og Naturen, da taler han dog et hjerteligt Ord, der dog turde have nogen god Virkning. I saadanne Tanker faldt mig nylig ind: at jeg kunde havt Lyst til at male den paany opdukkende Jord, som den er skildret i Gimlemythen: et Danmark, hævet op af Havet med de gamle Guldtavl i det høie Græs. Jeg har endog i Tanken gjennemarbejdet det, saa at den klare, gyldne, glandsfulde Luft, den frodige Vegetation uden Spor af Storme i Skovenes Udkanter, de bølgende Banker, grønne lignede i det stille blinkende Hav, staae saa deilige for mig som de aldrig ville [overstreget: for] komme frem under mine Hænder. Har nu et saadant Phantasiebillede ikke stort at sige i Kunsten, saa er det dog i Hovedet uskadeligt, og vænner os til at see [i] Naturen Mere, end vi øine til •21• hverdags. Men det, der skabte det, var ingen Higen efter at idealisere eller stilisere vor Natur, den jeg nødig vil bringe Andet ind i, end hvad der aabenbarer sig i den for mit Øie, naar jeg med stille Tilfredshed nyder den, hvad eller i mørk Tungsendighed i den

søger en Fred, en Harmoni, jeg langt snarere fandt i Tisvildes vilde Træk end i Menneskenes Færden, Trøst, Deeltagelse o s v. o s v. Lad dem blive mig fra Halsen imorgen med deres Trøstegrunde, jeg skal nok trøste mig selv. – men nu glemte jeg, hvad jeg vilde sagt – jo, det var: at jeg langt snarere ledtes paa Tanken om dette mythiske Landskab derved, at jeg følte en dyb Trang til ogsaa at give en Skjærv til Fordeel for mit elskede Fødeland. Ligesom Digteren til alle Tider har grebet Øieblikkets Interesse og tit med sit Ord opflammet de sygnende Sjælekræfter, saaledes har dog maaskee ogsaa Maleren undertiden gjort det; jeg tænker [her] paa Albrecht Dürers 4 Evangelister. Den samme Følelse er det vist, som tvinger den kjære Lorenz til idelig at sysle med Compositioner af vor Oldtids Historie, hvor der møder ham Vanskeligheder, han ganske skulde være foruden, om han tog fat paa Folkelivet og Dyrene, hvortil han har viist saa forbausende Anlæg. Vi maa sige, og jeg langt mere end han: Villien til det Gode haver jeg hos mig, men Kræfterne til at udføre det mangler jeg. – Nu gik dog nogen Tid – hvordan seer jeg ud imorgen?

¹ Lundbye ventede i disse dage svar på sin ansøgning om Kunstakademiets rejsestipendium.

20. Mærked
14 Mærked

Er det umiddeligt, at Nazet end nu har den Interesse for mig, at Mærskelen om Opmaalben
seraf kan gjøre mig helt usikker til at foretage nogen som helst Ting; og dog er det
saa idag, j, er ganske ledig og mærkes saaledes, at j, dog til daglig bringer mig saer,
om ikke flittig, om dog beskæftiget. Thi denne Lediggang er ikke til at indkalde. J,
vil gaa ind imod Flak og Todeaner. I sin Tid nærmer sig, svindes Bladet mere
og mere; j, falder ikke denne Regel af Faldet og Mærskelid, for den sidste har vi
at og findes mig groligt. Hvad skal dog denne Aften afgjøre med blensign paa
min Facentid? O Gud! Denne Hro har dog det glædelige: at j, falder, der er Liv: mig,
saa er der go enden Maad, selv om j, ogsaa denne Gang skaffes i mit indertlige Jorde
Mærskelid indertlige Jorde? er det Jorde indertligt har mig: at see Tydsklands Kunst og
Stedens Mærskelid, at see de alvorslige Alpen og de ædle Forme i Nations
Bygge, lækker mig saerlige mig Form mig godt: see! det er en Fløgt, j, vinder,
meesten for mig selv, og j, kan tænke mig at saare Hof til danske Billeder
paa min Geise, saa lidt elsker j, det Land. j, vil loka for. dog man j, best,
hvert at finde Landet j, det Land. j, vil loka for. dog man j, best,
den Opfatning, j, leste i Danmark. Mine Mærskelid skulle være Fortællinger,
hvor man skal gjenkende Nordens alvorslige Form og de gamle Langt og
Gjensigt af det mægtelige Land, der for Tidens har indet andet Oprindende
og Skjæbne, end den gamle Erdkjæde af sin Formidelse. dog denne Tale,
denne Tale er trostlig, den er Guldtaaler, som det gamle Danmark faldes over
sig selv; men Kunstneren har kun deltagelse at j, kan er det ikke givet at give
forstaaet ind med hjælpemaalet. Men kan man deligt gjenføres en Afslutning
af Børnsdømmet, kan man kraftigt præcis i sine Billeder Træk af
det Naturrene, som traks den lange Form har kaldt sig i Faldet og Naturren,
sa taler han dog et hjertesligt Ord, der dog traks hærer mig god Mærkning.
I seedamme Tænkter faldt mig nylig ind, at j, kunde have lyst til at
male den paa en opdækkende Jord, som den er skildret i Julemythen: et dan-
mark, hoved og af Bladet med de gamle Guldtaaler i det hvide Jæse. j, kan
endy. Tænker gjenover arbejdet det, saa at den klare, gyldne, guldspilte
Luft, den frodige Vegetation uden Spor af Storme i Hørens Mærkan-
ten, de halvgulde Bærker, grønne ligende i det stille blinkende Blav - staa
saa delige for mig som de aldrig vilde for komme frem under mine Blander.
Hav mig et sandt Phantasibilled ikke stort at sige i Kunststen, saa er det dog
i Blendet usikkert, og saerlige er det at see i Naturren Mere, end i sine del

21.
hverdags. Men det, du skælt det, var ingen Kligen efter at i deal. seer eller stils over
vor Natur, den ij stadig vil bringe Landet ind i, end hvad der aektenker sig i den
for mit Øie, naar ij mid. stille Tilfredshed nyder den, hvad eller i mit Tring
indlyghed i den søger en Færd, en klammori, ij langt mere fandt i Tisvildes
vilde Træk end i Menneskers Færd, Taast, Deltagelse i s. v. o. v. Had den blev
mig fra klæben i morgen med deres Trøste grunde, ij skal nok trøste mig selv
men vi glænte ij, hvad ij vilde sagt - ja, det var; at ij langt senere ledtes fra
Tænken om dette mytiske Landskab herud, at ij fælte en dybt Træng til ogsaa
at gaa en Stjærns til Fodul for mit elskede Fod. Land. Ingesom Digteren til alle
Tider har gaaet Pæblithets, Forteres og til med sit Ord opflammet de søjgende
Følelser, saaledes her d. j. mæske ogsaa Meloen indledt den gytt det, ij kan
her paa althet Dine 4 Evangelister. Den samme Følelse er det vist, som
førmer den kjære Læring til idelig at sejles med Compositioner af vor Oldtids
Mortais, hvor der findes haan Vanskelighed, haan ganske skælle seer ferri-
pen, om han tog fat paa Fællehed og Dypens, hvortil han har vist sae
forhaansende Aarleg. Vi maer sige, ij langt mere end haan. Villiam til det
Gader haere ij her mig, men kraften til at indfere det mangler ij. —
Vi gik dog nogen Tid — hvad an seer ij ind i morgen?
Wished.
1941. 10. 17.
Hver Morgen bragte sin kjære Læring mig den glade Tidende: at ij har faaet Stipendiet.
En meere Dag har saaledes kjort alle Tænker omkring i mit Hoved, at ij neppe kjender mig selv.
Ij, der gik med sinnet Ansigt omkring, venter og græser — den min fra et Hov til et andet,
blæse gratuleret og medtaget med Nærlyghed. Ja, da ij ogsaa gikhen at gratulere den
gamle Pændis fra hans Fødselsdag, tillædes ij endig af Mennesker, der tidligere aldrig
vilde sad til mig, i de levende Haare. er ij da en anden m. fandt ij skal see fremmede
Lande. Den store pædagogiske Capt. Klæbten selv, der vist dygt har foragtet min unge Person,
saa arimable, og hans Egleme Grev Maltke til Baggaard saa saa naedig at underkald
si sig med mig en Stund; den Gæst. haan skulde vide, at ij i. Winter har sejlet
ind den Steensøring, haan fra et Par Aar s. den adslags, for at forvandle den til
et Steensørd, en Gjerring, bespise haan blev taget under Behandling af Prof.
Peer Hjørt: Lov, der ingenlunde lagde Fingrene imellene. Altsaa man saa
det en interessant Person, hvad man det da bliver, naar man har seet. Det er
og besynderligt, haan dygt den Besværing for det Fremmede er haan. Ij siger ij
saa mere vidt, naar ij i gamle Dage med stille Begeistring opfattede og gjenaae for
Eure vor Natur, da du har Fred og Træng i mit Indre, end vi, da ij i. Taleen af
Læghed og Tønder splittelse søger ind en Færd at glemme og leve, fordi det er ikke
liv nok i mig til at græmere. Men da endes den mig, og siden Bitterhed